

اخبار کانون وکلای دادگستری خراسان رضوی و جنوبی

گزارشی از نشست علمی احیای حقوق عامه در بستر صیانت از آزادی‌های مشروع^۱

دکتر زاهدیان ریاست وقت هیأت مدیره کانون وکلای دادگستری خراسان، در ابتدای نشست جذب بی حساب و کتاب و کیل و بدون لحاظ ملاک علمی مورد نیاز و کاهش تنزل کیفیت در حوزه وکالت که رهاورد قانون تسهیل مجوزهای کسب و کار خواهد بود را در تعارض با حقوق عامه دانسته و بیان داشتند که در واقع وکلایی که کیفیت علمی لازم را ندارند، در دفاع از مباحث احیای حقوق عامه نیز توانمند نیستند و ورود آنها ورودی با قدرت، با صلابت و شجاعانه نخواهد بود. ایشان با اشاره به اینکه باید در تصمیم‌گیری‌ها، تصمیم‌سازی‌ها و عملکردمان نیز به موضوع احیای حقوق عامه اعتقاد داشته باشیم، تصریح کرد که ای کاش افرادی که در مسیر تصویب این قانون گام برداشتند، این تضييع حق را مد نظر می‌گرفتند.

۲۷۸

استقلال وکیل یعنی آنکه در تقابل با حاکمیت، بدون ترس از حقوق عامه دفاع نماید

ایشان با بیان اینکه از ابزارهای احیای حقوق عامه توجه به نهاد کالت است تا وکلا بتوانند با قدرت، هم در شناسایی نقض حقوق عامه و هم در دفاع از این حقوق در محاکم

۱- این نشست در تاریخ ۱۴۰۱/۴/۲۲ با سخنرانی جناب آقای دکتر زاهدیان ریاست وقت هیأت مدیره کانون وکلای دادگستری خراسان، دکتر عباس شیخ الاسلامی عضو هیأت مدیره کانون وکلای دادگستری خراسان، جناب آقای دکتر محمد فرجیها عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس و جناب آقای سید امیر مرتضوی معاون امور اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری خراسان رضوی در کانون وکلای دادگستری خراسان برگزار گردید.

وارد عمل شوند. خاطر نشان کرد: در بسیاری موارد ممکن است نقض حقوق عامه توسط حاکمیت انجام شود. و کیلی که فاقد استقلال باشد و کانون وکلایی که مستقل نباشد، شجاعت و توانمندی لازم برای ورود در این حوزه را نخواهد داشت. ایشان در نهایت افزودند: اگر کانون‌های وکلا به ویژه در سال‌های اخیر اصرار دارند که نیمه استقلالی که وجود دارد حفظ شود به این دلیل است که هرچه دخالت حاکمیت ولو به اسم نظارت در این حوزه رو به افزایش باشد، آسیب آن در حوزه‌های مورد اشاره بیشتر می‌شود.

در ادامه، معاون امور اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم دادگستری خراسان رضوی اشاره داشتند که حقوق عامه حقوقی ثابت، دائم، لایتغیر و مادام‌العمرند و وقتی پای این حقوق در میان است، نمی‌توانیم بگوییم مختص این گروه است و مال آن گروه نیست، در واقع این حقوق متعلق به همه شهروندان است. آقای سید امیر مرتضوی در این نشست علمی، ضمن بیان مطلب فوق افزود: وقتی صحبت از هوای پاک، محیط زیست، جنگل و ... است چه کسی می‌تواند بگوید مختص برخی است. متعلق به تمام مردم است. وقتی حقوق مردم شد، خودشان هم در قبالش تکلیف دارند و بایستی از حقوقشان دفاع کنند. هر چند که در مواردی قانون‌گذار، دخل و تصرف را منوط به اخذ مجوز قانونی می‌داند.

سمن‌ها و تشکل‌ها باید مورد حمایت قرار گیرند

وی با بیان اینکه مطالبه‌گری و درخواست مردم در زمینه حفظ حقوقشان بسیار مهم و حائز اهمیت است، خاطر نشان کرد: ما در حد بضاعتمان در زمینه‌ی پیشگیری و اصلاح مجرمین کارهای بسیاری در قوه‌ی قضاییه انجام داده ایم، ولی توانمان همان بوده فلذا دست نیاز به سوی مردم برای تعامل با دستگاه قضا دراز می‌کنیم. در واقع معنای این تعامل آن است که هیچ کس به تنهایی نمی‌تواند حقوق عمومی را حفظ کند یا مانع تضییع آن شود. معاون دادگستری خراسان رضوی در ادامه با بیان اینکه در این راستا مردم، سمن‌ها و تشکل‌ها باید مورد حمایت قرار گیرند، تصریح کرد: ما در اجرای دستورالعمل نحوه تعامل

نهادهای مردمی با قوه قضاییه، جلسات مستمری برای شناسایی سمن‌ها تشکیل داده ایم و آن‌ها را پای کار آورده ایم، اتفاقات بسیار خوبی افتاده و کمک زیادی به ما کرده اند.

مهم ترین گروهی که می‌توانند به دادگستری کمک کنند، شما وکلا هستید

ایشان خطاب به جمع حاضر در نشست با بیان اینکه مهم ترین گروهی که می‌توانند به دادگستری کمک کنند، شما وکلا هستید، تصریح کرد: شما یک ظرفیت بسیار خوب و مطلع و کسانی هستید که با پرونده‌ها سر و کار دارید و می‌توانید آن‌ها را آسیب شناسی کنید. از شما می‌خواهیم نتیجه‌ی این آسیب شناسی و مسئله و دغدغه‌ی ای را که به آن رسیده اید با ما در میان بگذارید. معاون پیگیری از وقوع جرم دادگستری خراسان رضوی به سامانه سجام اشاره نمود و توضیح داد: افراد، از طریق این سامانه می‌توانند با یک کد بدون اینکه کسی متوجه هویت آن‌ها شود، گزارش‌ها و نقطه نظرات خود را برای ما ارسال کنند. وی با اشاره به اینکه ارتباطات ما با برخی وکلا بسیار به ما کمک کرده، بیان داشت: به عنوان نمونه وکیلی بوده که در طرح قاضی مدرسه برای ارتقای آگاهی‌های حقوقی کودکان از طرف دادگستری به مناطق محروم رفته و آنجا با دیدن وضعیت ۴ بچه یتیم، خانه پدری خود را برای آ‌ها وقف نموده و یا از موکل پزشک خود خواسته هفته ای یک روز ویزیت رایگان در این مناطق داشته باشد. معاون دادگستری خراسان رضوی از کانون وکلا خواست که تخصص وکلا را به دادگستری اعلام کنند تا بتوان از ظرفیت‌های آن‌ها استفاده نمود.

وکالت ترمیمی یک حرکت بسیار ارزشمند است

ایشان طرح وکالت ترمیمی در مناطق حاشیه یا کم برخوردار را حرکتی بسیار ارزشمند توصیف کرد و گفت: این بدان معناست که وکلای شرکت کننده در این طرح تنها به تکلیف فردی خود فکر نمی‌کنند و رسالت اجتماعی را هم مد نظر دارند. وی با اشاره به اینکه برای تشکیل کمیته و کارگروه‌های مختلف در حوزه عدالت ترمیمی آمادگی داریم، افزود: دوستان توانمند چه در قالب فردی و چه کمیته همکاری کنند که تا جایی که

امکان پذیر است از طریق سازش و تفاهم فصل خصومت شود و از قبل یک دعوا ۱۰ پرونده تشکیل نشود. معاون امور اجتماعی دادگستری خراسان رضوی به ذکر نمونه ای از همکاری و کلا برای جلوگیری از تشکیل پرونده در قوه قضاییه پرداخت و بیان داشت: وکیلی و کالت یکی از ساکنان مجتمع ۴۲ واحدی را بر عهده داشته و پیش بینی اش این بوده که چون این مشکل برای ساکنان دیگر مجتمع هم وجود دارد، آنها نیز اقدام به گرفتن وکیل کنند و احتمالاً این دادخواست‌ها منجر به صدور آرای مختلف شود و از آن جاییکه احتمالاً زمان رسیدگی‌ها یکسان نباشد، مجتمع دچار سردرگمی شود. بنابراین به ما اعلام کرد که آمادگی دارد بدون تشکیل پرونده موضوع را حل و فصل کند و نهایتاً با برگزاری ۶۳ جلسه با ساکنان این کار را انجام داد و توافق نامه ای به را به امضای تمام ساکنان رساند. وی در ادامه گفت: البته متأسفانه وکلایی نیز هستند که به اختلافات مردم دامن می‌زنند و با مشاوره‌ی نادرست به موکلین خود آن‌ها را ترغیب به طرح دعاوی متعدد و بلاوجه می‌نمایند.

امروز عدالت ترمیمی مقدم بر عدالت کیفری است

ایشان در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اینکه در راستای سند تحول قوه قضاییه ۷ ماموریت تعریف نموده ایم که یکی از آن‌ها حقوق عامه است، گفت: در دادسرا و دادستانی کل، معاونت حقوق عامه مستقر است و در مراکز استان‌ها نیز یک معاون پیگیری حقوق عامه و یک معاون پیشگیری از وقوع جرم داریم. وی با بیان اینکه باید به این نکته توجه نمود که یک نفر نمی‌تواند حقوق عامه را احیا کند و نیاز به کمک سایر دست‌گاه‌ها و افراد دست‌اندر کار است، خاطر نشان کرد: مطالبه‌گری حقوق عامه عمدتاً از دستگاه قضایی درخواست می‌شود. پس وظیفه محیط زیست، امور اراضی، منابع طبیعی و ... چیست؟ متأسفانه در کشور ما پیشگیری کیفری بر غیر کیفری رجحان دارد و منتظریم کوه خواری، دریا خواری، زمین خواری و ... انجام شود و بعد می‌آییم وارد اقدام می‌شویم و می‌خواهیم حقوق عامه را حفظ کنیم. باید قبل از اینکه پرونده جنبه قضایی پیدا کند وارد

مقوله پیشگیری و حقوق عامه شویم. باید بدانیم امروز عدالت ترمیمی مقدم بر عدالت کیفری است و در بسیاری از کشورهای پیشرفته دنیا به دنبال پیشگیری‌های غیر کیفری، اجتماعی، فرهنگی، وضعی، امنیتی و انتظامی هستند. در نهایت، ایشان ابراز امیدواری کرد این جلسات و تعامل بین نهاد و کالت و قوه قضاییه تداوم یابد و کارگروه‌هایی برای بررسی تخصصی حقوق عامه تشکیل شود.

دکتر عباس شیخ‌الاسلامی در این نشست خطاب به قوه قضائیه اظهار داشتند خودتان سند توسعه قضایی نوشتید و خودتان هم گفتید که یکی از راهکارهای احیای حقوق عامه این است که عده‌ای سلیقه‌ای آزادی‌های مشروع افراد را سلب کنند، در حالی که مطابق اصل ۹ قانون اساسی، آزادی‌های مشروع را حتی با وضع قوانین نمی‌توان محدود کرد و اگر محدود شد جای اعتراض وجود دارد. سند توسعه قضایی یکی از چالش‌های خود در این سند را تحدید سلیقه‌ای بعضی آزادی‌های مشروع معرفی می‌کند و راهکار را جرم‌انگاری دولتی می‌داند؛ این بدان معناست که اگر دری به تخته خورد و من نوعی مقامی گرفتم با شما نوعی فرقی ندارم و همه در برابر قانون برابرند. نمی‌شود چون قدرت گرفتم بیایم آزادی را محدود کنم، نگذارم صحبت کنید، تجمع کنید و ... از چالش‌های دیگر تعریف شده در این سند تخریب چهره‌ی حقوق بشری ایران در دنیا و ترویج اسلام هراسی است. متأسفانه داریم کاری می‌کنیم همه دنیا از ما بترسند.

تغییر دیدگاه راجع به وظایف قوه قضاییه آغاز شده

ایشان بیان داشتند که طبق اصل ۱۵۶ قانون اساسی، ۵ وظیفه برای قوه قضاییه تعریف شده است و در ادامه این وظایف را ۱. رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات و امور حسبیه ۲. احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع ۳. نظارت بر حسن اجرای قوانین ۴. کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود اسلامی و ۵. اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین برشمرد و تصریح کرد: الان شرایط به گونه‌ای است که این قوه در اجرای همان وظیفه اول گیر کرده و پیش‌بینی

حجم ۲۰ میلیونی پرونده را نداشته است. ایشان افزود: بعد از چهار دهه به این نتیجه رسیده- ایم که تفکر انجام همه امور بالا به دست قوه قضاییه غلط است و این نهاد نمی تواند تمام این کارها را انجام دهد. آیا قوه قضاییه در اجرای بند ۵ اصل ۱۵۶ می تواند به مجلس و دولت بگوید تصمیم شما جرم زاست؟ مسلم است که دو قوه دیگر مخالفت می کنند. پس تکلیف اجرای این بند چه می شود؟ علمای علوم جنایی تفسیر دیگری از این اصل ارائه داده اند مبنی بر اینکه مدیریت این ها با قوه قضاییه است نه اجرای آن ها. دکتر شیخ الاسلامی با بیان اینکه چون قوه قضاییه نمی تواند این وظایف را انجام دهد متهم به ناکارآمدی می- شود، خاطر نشان کرد: بنابراین تغییر تفکر آغاز شده و تصمیم بر این است که وظایف تفویض شود.

ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری بعد از اصلاح شورای نگهبان ضعیف شد

عضو هیات مدیره کانون وکلای خراسان با بیان اینکه احیای حقوق عامه توسط دادستان به تنهایی امکان پذیر نیست، بیان داشت: در راستای تفویض وظیفه، ماده ۶۶ آیین دادرسی کیفری پیش بینی شده که طبق آن باید سمن ها (سازمان های مردم نهاد) و تشکل- هایی در حمایت از محیط زیست، بهداشت، هوای پاک، میراث فرهنگی و ... نقش دادستان را ایفا کنند. دکتر شیخ الاسلامی با اشاره به اینکه به عقیده من ماده ۶۶ شکست خورد، گفت: این ماده وقتی در شورای نگهبان اصلاح گردید، تبدیل به شیر بی یال و دم و اشکم شد، زیرا قدرت سمن ها با وجودیکه وظیفه ای مانند دادستان را بر عهده دارند بسیار کمتر شد.

نهاد وکالت باید از لاک مشاوره و وکالت خارج شده و رسالت اجتماعی برای خود قائل شود

این حقوقدان با بیان اینکه با تمام این تفاسیر، پیام ماده ۶۶ به وکلای این است که از ظرفیت این ماده با تشکیل سمن های حقوقی قوی استفاده کنند تا با این کار و همچنین

اصلاح قانون، قدرت دوباره به ماده ۶۶ برگردد، اضافه کرد: وکلا در دنیا حتی در کشورهایی مانند پاکستان قدرت تاثیر گذاری دارند، مرجع قدرتند، حرف خود را می‌زنند و اعتراض می‌کنند. بنابراین وکلای ما نیز باید از دفتر خود و پرونده‌های شخصی فاصله بگیرند و از لاک مشاوره و وکالت صرف خارج شده و رسالت اجتماعی برای خود قائل شوند. دکتر شیخ‌الاسلامی با بیان اینکه یکی از چالش‌های مورد اشاره در سند تحول قضایی حمایت از نقدهای سازنده است، خاطر نشان کرد: یکی از مصادیق آن، این است که اگر تضييع حق متهمی اتفاق افتاد، کانون وکلا و کمیسیون حقوق بشر آن، باید این موضوع را فریاد بزنند. مثلاً اگر وثیقه صادر شده و نمی‌گیرند، باید پرسید چرا؟ اگر حد اکثر مدت بازداشت موقت ۲ سال است، چرا متهمی ۳ سال است که بازداشت موقت است؟ شاید بگویم دادستان باید پیگیر این موضوع باشد، در حالیکه دادستان و بازپرس در اینجا متهمند و نهادهای اجتماعی و سمن‌ها و مهم‌ترین سمن که کانون وکلاست باید در این خصوص ورود کنند.

سمن حمایت از حقوق کودکان را در کانون وکلا تشکیل داده‌ایم

ایشان در توصیه به وکلا برای تشکیل سمن‌ها گفت: بعضی سمن‌ها مانند محیط زیست و بهداشت متولی دارند، ولی موضوعاتی مانند آزادی بیان، احزاب، اطفال، کنترل دستگاه قضایی و ... متولی ندارند و وکلا می‌توانند در این زمینه‌ها سرمایه گذاری کنند. دکتر شیخ‌الاسلامی از تشکیل سمن حمایت از حقوق کودک در محل کانون وکلا خراسان خبر داد و تصریح کرد: همکاران ما در قسمت معاضدت برای افراد زیر ۱۸ سال، آمادگی دارند و در صورت نیاز به تشکیل پرونده، وکالت آن‌ها را رایگان قبول می‌کنند. ایشان خطاب به وکلا بیان داشت: کمیسیون حقوق عامه را تشکیل دهید و افراد مظلوم و ضعیف را برای کمک به حل مشکل حقوقی آن‌ها پیدا کنید تا بتوان از این طریق به احیای حقوق عامه کمک کرد. در پایان، دکتر شیخ‌الاسلامی با بیان اینکه شهر مشهد شهر گفت‌وگوست و با راهکار گفت‌وگو و مدارا می‌توان مسایل را حل کرد، اضافه نمود: همه ما در قوه قضاییه و

کانون و کلا از پشت میزهای دانشکده حقوق آمده‌ایم، یک عده قاضی و یک عده وکیل شدند. ما در کانون و کلا با کسی جنگ نداریم و بنای ما گفت‌وگو و تعامل است. دکتر محمد فرجیها بیان داشتند که ایجاد دوگانگی خودی و غیر خودی، متشرع و غیر متشرع، علیه‌السلام و غیر علیه‌السلام بسیار نگران کننده و خطرناک است. ایشان در ادامه با بیان اینکه صحبت از انسجام اجتماعی می‌کنیم ولی با دست خود در حال خدشه‌دار کردن آن هستیم، افزود: موجبات اسلام‌هراسی از همین نگاه ایجاد می‌شود و اگر استکبار در این مسیر توطئه می‌کند ما هم داریم تفکر او را تغذیه می‌کنیم.

جریانی تلاش می‌کند به نام صیانت از حقوق عمومی، آزادی‌های مشروع را محدود کند

۲۸۵

وی با اشاره به اینکه آنچه این نشست را مهم می‌کند ضرورت توجه به بد فهمی‌هایی است که ممکن است در صیانت از حقوق عامه اتفاق بیفتد، افزود: در شرایطی هستیم که چندین طرح و لایحه در مجلس تحت عنوان صیانت از حقوق عامه در برابر حیوانات خطرناک، فضای مجازی و ... وجود دارد. در واقع جریانی تلاش می‌کند که به نام صیانت از حقوق عمومی بخشی از حقوق و آزادی‌های مشروع را محدود کند.

این عضو هیات علمی دانشگاه در بخش دیگری از سخنانش با بیان اینکه نظام عدالت کیفری ما وارد دوره‌ی جدیدی به نام «دوره گرایش به پاسخ‌های انطباقی» به معنای انطباق با وضع و واقعیت‌های موجود شده است، توضیح داد: با وجود اینکه در ۲۰ سال پیش در برابر واژه‌های حبس‌زدایی، میانجیگری و قضا‌زدایی مقاومت می‌شد، اما محور اصلی قوانین اخیر از جمله سند تحول قضایی، حبس‌زدایی و کیفرزدایی است، فلذا پیام این تغییر آن است که دولت و نظام‌های رسمی در حال عقب‌نشینی از موضع سابق قدرت مطلق‌اند.

دکتر فرجیها با بیان اینکه حجم بالای پرونده‌ها، فشار افکار عمومی و رسانه‌ها و بالا رفتن سطح آگاهی‌های عمومی باعث شده دستگاه قضایی به دنبال راهی برای خروج از بحران و کم شدن بار بر دوشش باشد، تصریح کرد: البته نگاه موجود ممکن است مبتنی بر

احیای حقوق عامه نبوده و صرفاً نگاه اداری و سازمانی باشد، ولی فرصت مناسب برای نهاد وکالت را فراهم می‌کند که به رسالت اجتماعی خود عمل کند و در خصوص این تفویض وظایف راهکار ارائه کند.

نهاد وکالت ترمیمی، چهره‌ی وکالت در جامعه را ترمیم می‌کند

وی با اشاره به نهاد وکالت ترمیمی در مشهد با بیان اینکه قضات و معاونان دادستان از اینکه در این طرح وکلا خودشان به دفتر تسهیل‌گری می‌روند و رایگان ارائه خدمت می‌کنند، شگفت زده‌اند، افزود: تدریجاً کارکرد ترمیمی نهاد وکالت، چهره وکالت را ترمیم می‌کند.

این حقوقدان با بیان اینکه هر چه نهاد وکالت به رسالت اجتماعی‌اش نزدیک‌تر شود، مشروعیتش بالاتر می‌رود و آسیب‌پذیری‌اش در برابر هدف‌گیری استقلال، کمتر می‌شود، یادآور شد: به موازات این تحولات و رویکرد جدید حل مسئله و گفت‌وگو، کارکرد نهاد وکالت نیز باید تغییر کند و وکیل خوب دیگر وکیلی که در جلسه دادگاه پرونده را اصطلاحاً "می‌برد"، نیست بلکه وکیلی است که منافع موکلش را در نظر دارد و حتی به قیمت کمتر شدن حق‌الوکاله، این منفعت را حتی‌المقدور از طریق گفت‌وگو، مذاکره، صلح و سازش و میانجیگری تأمین می‌کند.

وی بازنمایی رسانه‌ای از نقش وکالت را در نگرش نه‌چندان خوب مردم از این حرفه تأثیرگذار دانست و افزود: در عین حال باید بپذیریم که نظرسنجی‌های عمومی در مورد این نهاد چندان امیدبخش نیست و در دوره‌ی جدید، فرصتی فراهم است که در قالب کارکردهای جدید نهاد وکالت در حوزه عدالت اجتماعی و احداث سمن‌ها، مجدداً نقش‌های سنتی را بازبینی و بازتعریف کنیم.

متولیان در زمینه احیای حقوق عامه آموزش ندیده‌اند

ایشان در بخش دیگری از سخنانش از مهم‌ترین چالش‌ها در بحث احیای حقوق عامه را اطلاعات و آمارهای پراکنده و غیرعلمی دانست، تصریح کرد: این اطلاعات بعضاً

موجب فریب سیاستگذاران هم می شود و متأسفانه زیرساخت های آماری و اطلاعاتی به ما اجازه نمی دهد که بدانیم وضعیتمان چگونه است. راهکار این است که ما نیز مانند بسیاری از کشورهای دنیا از روش های علمی و تجربی برای دستیابی به اطلاعاتی که وضعیت جرایم علیه محیط زیست، جرایم مالیاتی و ... را نشان می دهد، استفاده کنیم. متولیان دستگاه قضا، مبنای خود را مراجعه و شکایت افراد می دانند، به عنوان مثال می گویند تعداد پرونده های کودک آزاری ما محدود است و کسی شکایتی نکرده و در مورد آزار جنسی هنرپیشه ها نیز رویکرد همین است. از این دیدگاه حاکم چه انتظاری در زمینه های احیای حقوق عامه می رود؟

دکتر فرجیها از دیگر چالش های احیای حقوق عامه را نبود آموزش تخصصی برای متولیان آن برشمرد و گفت: مدیران دستگاه قضایی و ما حقوقی ها آموزش در زمینه احیای حقوق عامه ندیده ایم و واحد درسی در دانشکده حقوق مگر در موارد خاص و محدود نداشته ایم.

در احیای حقوق عامه تمرکز بر راهکار حل مسئله است

وی چالش دیگر احیای حقوق عامه را عدم تمایل نهادهای نظارتی متولی مانند محیط زیست، میراث فرهنگی و سلامت، به گزارش تخلفات و جرایم علیه حقوق عامه دانست و تصریح کرد: متأسفانه دیدگاه حاکم، دیدگاه حل مسئله و پیدا کردن راهکار نیست. به عنوان مثال اگر کارمندی اختلاس کرد ترجیح این است که برای اینکه اعتبار بانک زیر سؤال نرود، مورد را گزارش نکنند.

این حقوقدان ضمن توصیه به تشکیل شعبه ی ویژه ای در مشهد به صورت پایلوت در خصوص جرایم زیست محیطی با عنوان «تعقیب کیفری با تمرکز بر حل مسئله»، خاطر نشان کرد: در این شعبه به جای احراز عنوان مجرمانه و صدور کیفرخواست و مجازات از دادگاه، در وهله ی اول با کسانی که سهیم در مسئله و مشکل هستند گفت و گو صورت

می‌گیرد و سعی در پیدا کردن راهکار است؛ احیای حقوق عامه این‌گونه صورت می‌پذیرد و دستگیری افراد ملاک نیست.

وی از دیگر چالش‌های پیش رو را منفعت و سود موجود در تخلفات مرتبط با منافع عمومی دانست و بیان داشت: این منفعت کل سیستم نظارتی کشور را از کار انداخته؛ در خصوص کسی که حقوق ۲۰ میلیونی می‌گیرد و تصمیمش ۲۰ میلیارد ارزش دارد، نباید منتظر فساد باشید، فساد قطعاً اتفاق می‌افتد.

دکتر فرجیها چالش بعدی را فقدان دانش علمی و تخصصی برای احراز فعالیت‌های به تعبیر ماده‌ی ۱۱۴ قانون آیین دادرسی کیفری، «مضر به حال سلامت عمومی» دانست و توضیح داد: این مضر بودن را دادستان با ابزار ارجاع به کارشناس تشخیص می‌دهد. ولی متأسفانه سرنوشت استعلام‌ها در این زمینه اگر بررسی شود نتایج ناامید کننده است.

از فرصت تکثر فرهنگی برای انسجام بیشتر استفاده کنیم

این عضو هیأت علمی دانشگاه در بخش دیگری از سخنانش به تک فرهنگی بودن نظام تعقیب کیفری که در آن خبری از عدالت و گسترش آزادی‌های مشروع نیست، اشاره کرد و افزود: در جامعه‌ای که کثرت گراست باید نظام عدالت کیفری نیز کثرت گرا باشد و خطر آنجا وجود دارد که دادستانی که متولی حقوق عامه است با تکیه بر ارزش‌های فرهنگی متعلق به گروهی خاص، از اختیارات قانونی خود برای همگان و افراد غیر مرتبط با آن فرهنگ استفاده می‌کند و این مهم در تعارض با انصاف و عدالت است.

وی با اشاره به اینکه کشورهای دیگر از تنوع موجود در جامعه برای انسجام اجتماعی استفاده می‌کنند، تصریح کرد: این تکثر و تنوع ریشه در هستی دارد و خداوند در آیات متعددی از قرآن می‌فرماید اگر می‌خواستیم همه را مؤمن می‌آفریدیم. متأسفانه گاهی آنقدر چالش‌های ما با برخی گروه‌های اجتماعی زیاد است که به این نتیجه می‌رسیم که ظاهراً با نفس حضور آن‌ها مشکل داریم. داد زدن و خندیدن دختر پسرهای نوجوان و از

طرفی دو چرخه سواری و به ورزشگاه رفتن زنان را بر نمی تائیم و طوری رفتار می کنیم که گویی نوجوان بودن و زن بودن جرم است. این چه دریافت و چه برداشتی است؟!

قدرت را به متولی حقوقی در چهارچوب قرارداد اجتماعی داده شده و نمی تواند هر تصمیمی بگیرد

دکتر فرجیها در ادامه با بیان اینکه بین نُرَم مذهبی، اجتماعی و حقوقی تفاوت وجود دارد، افزود: در دانشکده حقوق آموخته ایم که برخی رفتارها گناه دارد ولی جرم نیست، از طرفی اگر تخلف اجتماعی انجام دهیم از جانب جامعه طرد می شویم ولی ضمانت اجرای حقوقی با هر دو اینها تفاوت دارد. عالم مذهبی می تواند نظر فقهی اش در مورد مسئله ای را بیان کند ولی متولی حقوقی نمی تواند مانند عالم مذهبی عمل کند و هر تصمیمی بگیرد. چون متصدی قدرت عمومی است و قدرت را در چهارچوب قرارداد اجتماعی برای امور خاصی به او داده اند. این حقوقدان ادامه داد: قابل پذیرش نیست که نهادهای مذهبی، مدرسه، خانواده و صدا و سیما بخواهند ناتوانی خود در حیطه ناهنجاری های رفتاری را با ابزارهای کیفری جبران کنند.

ایشان به برگزاری کارگاه آموزشی حقوق عامه برای وکلا و تشکیل نهاد میانجیگری در کانون وکلا توصیه کرد و توضیح داد: اگر وکلا خصوصاً در پرونده های خانواده پیشنهاد میانجیگری را از مجرای کانون به همکار خود بدهند فرصت مناسبی برای حل و فصل مسالمت آمیز خصومت ها فراهم می شود.

معاون پیشگیری از وقوع جرم دادگستری خراسان رضوی نیز بیان داشت که حقوق عامه حقوقی ثابت، دائم، لایتغیر و مادام العمرند و وقتی پای این حقوق در میان است، نمی توانیم بگوییم مختص این گروه است و مال آن گروه نیست، در واقع این حقوق متعلق به همه شهروندان است. وقتی صحبت از هوای پاک، محیط زیست، جنگل و ... است چه کسی می تواند بگوید مختص برخی است. متعلق به تمام مردم است. وقتی

حقوق مردم شد، خودشان هم در قبالش تکلیف دارند و بایستی از حقوقشان دفاع کنند. هر چند که در مواردی قانون گذار، دخل و تصرف را منوط به اخذ مجوز قانونی می داند.

سمن ها و تشکل ها باید مورد حمایت قرار گیرند

وی با بیان اینکه مطالبه گری و درخواست مردم در زمینه حفظ حقوقشان بسیار مهم و حائز اهمیت است، خاطر نشان کرد: ما در حد بضاعتمان در زمینه ی پیشگیری و اصلاح مجرمین کارهای بسیاری در قوه قضاییه انجام داده ایم، ولی توانمان همان بوده فلذا دست نیاز به سوی مردم برای تعامل با دستگاه قضا دراز می کنیم. در واقع معنای این تعامل آن است که هیچ کس به تنهایی نمی تواند حقوق عمومی را حفظ کند یا مانع تضییع آن شود. ایشان در ادامه با بیان اینکه در این راستا مردم، سمن ها و تشکل ها باید مورد حمایت قرار گیرند، تصریح کرد: ما در اجرای دستورالعمل نحوه ی تعامل نهادهای مردمی با قوه قضاییه، جلسات مستمری برای شناسایی سمن ها تشکیل داده ایم و آن ها را پای کار آورده ایم، اتفاقات بسیار خوبی افتاده و کمک زیادی به ما کرده اند.

۲۹۰

مهم ترین گروهی که می توانند به دادگستری کمک کنند، شما وکلا هستید

آقای مرتضوی خطاب به جمع حاضر در نشست با بیان اینکه مهم ترین گروهی که می توانند به دادگستری کمک کنند، شما وکلا هستید، تصریح کرد: شما یک ظرفیت بسیار خوب و مطلع و کسانی هستید که با پرونده ها سر و کار دارید و می توانید آن ها را آسیب شناسی کنید. از شما می خواهیم نتیجه این آسیب شناسی و مسئله و دغدغه ای را که به آن رسیده اید با ما در میان بگذارید. معاون پیگیری از وقوع جرم دادگستری خراسان رضوی به سامانه سجام اشاره نمود و توضیح داد: افراد از طریق این سامانه می توانند با یک کد بدون اینکه کسی متوجه هویت آنها شود، گزارش ها و نقطه نظرات خود را برای ما ارسال کنند. وی با اشاره به اینکه ارتباطات ما با برخی وکلا بسیار به ما

کممک کرده، بیان داشت: به عنوان نمونه وکیلی بوده که در طرح قاضی مدرسه برای ارتقای آگاهی های حقوقی کودکان از طرف دادگستری به مناطق محروم رفته و آنجا با دیدن وضعیت ۴ بچه یتیم، خانه پدری خود را برای آن ها وقف نموده و یا از موکل پزشک خود خواسته هفته ای یک روز ویزیت رایگان در این مناطق داشته باشد. معاون دادگستری خراسان رضوی از کانون وکلا خواست که تخصص وکلا را به دادگستری اعلام کنند تا بتوان از ظرفیت های آن ها استفاده نمود.

وکالت ترمیمی یک حرکت بسیار ارزشمند است

ایشان طرح وکالت ترمیمی در مناطق حاشیه یا کم برخوردار را حرکتی بسیار ارزشمند توصیف کرد و گفت: این بدان معناست که وکلای شرکت کننده در این طرح تنها به تکلیف فردی خود فکر نمی کنند و رسالت اجتماعی را هم مد نظر دارند. وی با اشاره به اینکه برای تشکیل کمیته و کارگروه های مختلف در حوزه عدالت ترمیمی آمادگی داریم، افزود: دوستان توانمند چه در قالب فردی و چه کمیته همکاری کنند که تا جایی که امکان پذیر است از طریق سازش و تفاهم فصل خصومت شود و از قبل یک دعوا ۱۰ پرونده تشکیل نشود. معاون امور اجتماعی دادگستری خراسان رضوی به ذکر نمونه ای از همکاری وکلا برای جلوگیری از تشکیل پرونده در قوه قضاییه پرداخت و بیان داشت: وکیلی وکالت یکی از ساکنان مجتمع ۴۲ واحدی را بر عهده داشته و پیش بینی اش این بوده که چون این مشکل برای ساکنان دیگر مجتمع هم وجود دارد، آنها نیز اقدام به گرفتن وکیل کنند و احتمالاً این دادخواست ها منجر به صدور آرای مختلف شود و از آن جاییکه احتمالاً زمان رسیدگی ها یکسان نباشد، مجتمع دچار سردرگمی شود. بنابراین به ما اعلام کرد که آمادگی دارد بدون تشکیل پرونده موضوع را حل و فصل کند و نهایتاً با برگزاری ۶۳ جلسه با ساکنان این کار را انجام داد و توافق نامه ای به را به امضای تمام ساکنان رساند. وی در ادامه گفت: البته متأسفانه وکلایی نیز هستند که به اختلافات مردم

دامن می زند و با مشاوره ی نادرست به موکلین خود آن ها را ترغیب به طرح دعاوی متعدد و بلاوجه می نمایند.

امروز عدالت ترمیمی مقدم بر عدالت کیفری است

ایشان در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اینکه در راستای سند تحول قوه قضاییه ۷ ماموریت تعریف نموده ایم که یکی از آن ها حقوق عامه است، گفت: در دادسرا و دادستانی کل، معاونت حقوق عامه مستقر است و در مراکز استان ها نیز یک معاون پیگیری حقوق عامه و یک معاون پیشگیری از وقوع جرم داریم. وی با بیان اینکه باید به این نکته توجه نمود که یک نفر نمی تواند حقوق عامه را احیا کند و نیاز به کمک سایر دست گاه ها و افراد دست اندر کار است، خاطرنشان کرد: مطالبه گری حقوق عامه عمدتاً از دستگاه قضایی درخواست می شود. پس وظیفه ی محیط زیست، امور اراضی، منابع طبیعی و ... چیست؟ متأسفانه در کشور ما پیشگیری کیفری بر غیر کیفری ر جحان دارد و منتظریم کوه خواری، دریا خواری، زمین خواری و ... انجام شود و بعد می آییم وارد اقدام می شویم و می خواهیم حقوق عامه را حفظ کنیم. باید قبل از اینکه پرونده جنبه ی قضایی پیدا کند وارد مقوله پیشگیری و حقوق عامه شویم. باید بدانیم امروز عدالت ترمیمی مقدم بر عدالت کیفری است و در بسیاری از کشورهای پیشرفته ی دنیا به دنبال پیشگیری های غیر کیفری، اجتماعی، فرهنگی، وضعی، امنیتی و انتظامی هستند. ایشان ابراز امیدواری کرد این جلسات و تعامل بین نهاد وکالت و قوه قضاییه تداوم یابد و کار گروه هایی برای بررسی تخصصی حقوق عامه تشکیل شود.